

6.11.2018

Dnro 135/61/18

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Valtakunnansyyttäjänviraston lausunto

Kuulemis- ja lausuntopyyntö 26.10.2018, joka koskee valtioneuvoston E-kirjettä eduskunnalle komission tiedonannosta sekä ehdotuksesta aloitteeksi Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimivallaan laajentamiseksi

Euroopan komissio on ehdottanut, että Euroopan syyttäjänviraston (Euroopan Public Prosecutor's Office, EPPO) toimivaltaa laajennetaan rajat ylittävien terrorismirikosten tutkintaan, syytteenpanoon ja rikoksenteikijän oikeuteen saattamiseen. Komissio perustelee ehdotustaan sillä, että terrorismin muodostama uhka edellyttää Euroopan unionilta yhä tehokkaampia vastatoimia sekä erityisesti jäsenvaltioiden yhteistyötä hidastavien ja vaikeuttavien esteiden poistamista.

Valtakunnansyyttäjänvirasto jakaa luonnollisesti komission näkemyksen terrorismin muodostamasta uhkasta ja sen edellyttämistä vastatoimista. Valtakunnansyyttäjänvirasto suhtautuu kuitenkin varauksellisesti siihen, että EPPO:n toimivaltaa jo tässä vaiheessa laajennetaan myös rajat ylittäviin terrorismirikoksiin. EPPO:n perustuskirja astui voimaan 20.11.2017 ja sen toiminnan on tarkoitus käynnistyä vasta vuoden 2020 lopussa. Oikeusministeriön perusmuistiossa 8.10.2018 todetuin tavoin EPPO:n toiminnasta ei ole vielä saatu kokemuksia eikä sen toiminnan tuloksellisuutta ja tehokkuutta ole voitu arvioida.

Valtakunnansyyttäjänvirasto kiinnittää lisäksi huomiota seuraavaan. Euroopan unionissa on jo kauan ollut yhteinen näkemys siitä, että terrorismi muodostaa vakavan uhkan demokratialle ja kansalaisten turvallisuudelle. Yhteisestä näkemyksestä on muodostunut jäsenmaita velvoittava lainsäädäntö, jonka seurauksena terrorismirikoksia koskeva sääntely jäsenmaissa on pitkälti yhtenäistä. Käytäntö on kuitenkin osoittanut, ettei säännösten tulkinta- ja soveltaminen jäsenmaissa ole yhtenäistä. Esimerkkinä voidaan viitata niin sanottuun matkustamisrikokseen, jota

6.11.2018

Dnro 135/61/18

koskeva rangaistussäännös sisältyy rikoslain 34a luvun 5b §:än (matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten). Valtakunnansyyttäjänviraston käsityksen mukaan eräissä jäsenmaissa tulkitaan säännöstä niin, ettei sen soveltaminen edellytä (juurikaan) selvitystä terroristisesta tarkoituksesta eli siitä, että henkilö matkustaa toiseen valtioon tehdäkseen siellä jonkin säännöksessä tarkoitetun terrorismirikoksen. Riittävää on, että henkilö matkustaa toiseen valtioon liittyäkseen siellä toimivaan terroristijärjestöön. Lähtökohtana on toisin sanoen, että tarkoitus liittyä terroristijärjestöön osoittaa samalla tarkoitusta tehdä jokin rangaistavaksi säädetty terrorismirikos, eikä muuta näyttöä rikoksesta tai sen tekemistarkoituksesta tarvitse edellyttää. Tällainen ajattelu on suomalaiselle oikeusjärjestelmälle hyvin vieras. Helsingin käräjäoikeus katsoikin tuomiossaan 24.1.2018 nro 18/103187, ettei yksin tarkoitus osallistua taisteluihin konfliktialueella osoita terroristista tarkoitusta.

Matkustamisrikosta koskeva esimerkki osoittaa osaltaan, että unionin tasolla on tarvetta yhtenäistää terrorismirikosten rangaistussäännöksiä koskevia soveltamis- ja tulkintakäytäntöjä. Yhtenäistämisen on tapahduttava huomioon ottaen erot oikeusjärjestelmissä ja -kulttuureissa. Valtakunnansyyttäjänviraston käsityksen mukaan edellytykset yhtenäistämiseksi tai ainakin siitä keskustelemiseksi ovat paremmat, jos se tapahtuu ennen kuin EPPO:n toimivalta laajennetaan rajat ylittäviin terrorismirikoksiin.

Valtionsyyttäjä

Tom Laitinen